

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.



SZERKESZTŐI SZÁLLÁS :
belső magyarutca 408 szám alatt.

Megjelen a lap hetenkint négyszer u. m. Vasárnap, Kedden, Csütörtökön és Szombaton.
Ara évnegyedre 3 ft. 6. s. Hirdetési ár: négyhatszós sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 kr. o. s. minden hirdetés után 80 kr. bérletdíj. Előfizetés a hirdetés a kiadó-hivatalnál kezdődik.

KIADÓ-HIVATAL :
Kőnépúter, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, oct. 19-kén 1861.

Mai nappal egy kerek év telik be, hogy ki lön mondva a trón magaslátáról, miként alkotmányunknak azon alapelve, hogy törvényt hozni, eltörölni és hitelesen magyarázni, a király és törvényesen alakult országgyűlés közös teendője;

hogy ki lön mondva hazánk törvényhatóságainak régi hatáskörükbe és határaik közé visszahelezése;

s még csak e rendkívül sokat szenvedett országrész, Erdély alkotmányának is történelmi alapjai, Magyarország alkotmányávali egyeredeti- és természetisége elismerve.

S ha az eredményt keressük, mily leverő kópárság, itt-ott mily aggasztó dudvánövényzet terül el a visszatekintő szemek előtt!

Nemcsak az alkotmányos élet kifejtésébeni haladás lassúsága az, a mi a hazafikelet komor sejtelmekkel tölti el, hanem még inkább azon elkeserítő látvány, hogy az alkotmányos tényezők által annyi nemes szellemi erő kifejtés árán elfoglalt tér bámulandó gyorsasággal foglaltatik vissza, s a továbbépítés lehetetlensége mellett boszús kíméletlenséggel hanyatlik szét az oly fáradhatatlan szorgalommal és ritka áldozatkészséggel megindított épületrész is.

Országgyűlést hívtak össze, s mert ez azt kívánta, hogy az a törvényhozás, eltörlés és magyarázás különben is annyi százados törvény és gyakorlat biztosította jogról october 20-ikán kimondott királyi szó testté váljék: eloszlaták.

Alakulni engedték a megyéket és városokat, s mert a törvényhez s egy ezredévi alkotmányos élet által elejőkbeszabott azon rendeltetésükhöz, hogy az alkotmányosságnak védbástyái legyenek, hívek akarnak maradni: irgalom nélkül oszlatják fel őket.

Az ország innenső részében még e mai napig is akadályozva van az igazságszolgáltatás rendes folyamatba indítása, s a hol meg is indult, tovább folytathatása, legujabb fejedelmi szentesítést nyert határozatok ellenére, egy adónem fizetéséhez van kötve, melynek még a neve is ismeretlen lévén törvényeinkben, alkalmazása a teljes megakadályozással egy jelentésű.

Az alkotmányos hatóságok területi illetékessége önkényes kivételeknek lön alávetve, s a rend- és csendháborítónak, a személy- és vagyonbátorlét erős szakos megtámadójának tágkapu nyitva, hogy a büntető igazság sújtó veszszeje elől menekülhessen. A becsületes honpolgár megfosztva azon nyugalomtól, hogy a mindennapi életben előforduló jogi cselekvényekre nézve minő eljárást kövessen, mely magának s utódainak jóhiszeműleg szerzett vagyonát, igényeit biztosítsa. A ki kölcsön ad ma, nem tudja minő elővigyázati rendszabályok által biztosítsa követelményét. A halálos ágyon fekvő örökhagyó nem tudja, minő törvények szerint fognak maradvékai a hagyatékon megosztani. S az oltár elébe lépő házaspár nem tudja, minő törvények rendelkezése alá esnek a férj és nő, szülők és gyermekek egymás iránybani birtokviszonyai.

A volt rendszer szervezetei folyvást részen tartva dús fizetések mellett, gúnyjára a becsületből szolgáló alkotmányos tisztviselőnek, s az alkotmányos élet mulandóságának memento mori-ja gyanánt, nehogy a haza gyöngébb lelkierőjű fiaiban valahogy meggyökerezze a hit a hazai törvények szerint s hazai tisztviselők általi kormányzat tartóssága iránt.

Pedig mindezek országos bajainknak csak azon egy részét képezik, melyek nyílt kormányintézkedések kifolyásai. Mit mondjunk az ármányok azon ezer meg ezer nemeiről, melyek fáradhatlan kitartással, szigorú következetességgel és pazar áldozatkészséggel hozatnak működésbe, hogy minden lehető nemzetiséget, osztályt és érdeket egymás ellen bösztítsenek.

„Isten csodája, hogy még áll hazánk!”

Es mivel ingereltük magunk ellen a közjóllét, a társadalmi rend és nyugalom mindezen ellenséges elemeit?

A törvényességhez ragaszkodásunk által! Nem mondottuk mi azt, hogy ha vannak oly

intézményeink, melyek az újabbkori államjog elismert helyességű tanainak, a személyi, egyesületi és nemzetiségi jogegyenlőség korszerű igényeinek meg nem felelnek, csak azért, mert törvényekben gyökereznek, jövő évtizedekre is változatlanul fentartassanak. Mi csak azt mondottuk, hogy ha szükséges a módosítás, ez is e törvények által kijelölt uton és módozban történjék.

Ez nekünk azon bevehetlen erődünk, melynek sziklafalain ellenfeleinknek egy év lefolyása alatt megkisértett minden hadi cselei, erőifejtései megtörték; kétségen kívül nagy boszuságukra, miért nem sikerült minket a kétes sikerű experimentatiók sík mezejére kicsalniok.

S ezen állásunk megvédelmezésében, habár tényleges eredményt nem is mutathatunk fel, elvitázhatlan horderejű erkölcsi előnyök rejlenek jövőnkre.

Megnyertük a mivel Európá közvéleményének méltánylást, miről egy két bérenc-lap kivételével, az egyetemes politikai sajtó tanuskodik.

Megnyertük magunktartásában azon hidegvérű mérsékletet, azt az edzett türetnudást, mely megóv az államéletben sokszor veszélyes elhamarkodások- s a szenvedély általi tulragadtatástól szintű, mint az ingerkedő kilívások kísértéseitől.

Mig az átelles tábortban a tervek leálczázva, az összevágó működés lehetlensége constatirozva.

Az alkotmány csak cizfán kifestett függönyül volt általuk használandó, hogy mögötte az absolutismus annál kégyelmesebben folytathassa gazdálkodását a honpolgárok vagyonával és vérével.

Ök a monarchia egygyé oladását akarják keresztül vinni oly elemek közremunkálásával, melyek csak a magyar korona anyaterületét is tiz független államra ohajtanák darabolni.

Ök a jogterjesztést úgy értelmezik: elvenni attól, a kinek van; s adni annak, a kinek nincs.

Mi az alkotmányt minden polgártársunk jog-szerű szellemi és anyagi érdekeit egyaránt biztosító közös kincs gyanánt akarjuk megvédeni és kifejteni; s hazánk épségének fentartásában látjuk a közte és a királyi szék közötti kapcsolatnak legerősebb, mert százados törvényeken alapuló biztosítékát.

Ezek mult évi october 20-a óta nyereményeink. Zsibbasztó helyzet keleti véralkatunknak; de ha Trója hősies védelmének időszakát kétszerezünk is kellene, még se engedjük minmagunk által felnyitott kapukon behozatni a falovat, mely alkotmányunk, nemzeti létünk megsemmisítésére törő harezosokat rejt gyomrában.

Tordavármegyének folyó hó 15-kén rendkívüli bizottmányi gyűlése volt. Urbéri bírákat választottak a kormánysszéki intézvény értelmében; 12 jelöltből négyet, két magyart két román ajánlv, mind a tizenkettőt felküldötték. A szeszgyártás megszüntetését rendelő kormánysszéki intézvényre visszartak; miután Tordamegyében csak 14 olyan helység van, melyben a gabona szükség nagyobb mérvben mutatkoznék. (Közelebről bővebben.)

Pestváros tanácsa folyó hó 16 diki teljes ülésében, mint tegnapi számunkban érintők, ő felségéhez felírást határozott, melyben előre kijelenti, hogy ha továbbra is törvényellenes rendeletek végrehajtására fogna felbírni, testületileg lemond. E nevezetes ülésnek a „P. Lloyd” következő részleteit közli:

Az érintett határozatra több sérelem szolgált indokul. Felhozott, miként egy helytartó tanácsai intézvény a várost odantassítja, hogy a Pesten megjelenő folyóiratok kiadót szorítsa rá a hirdetések köli kimutatásoknak a cs. királyi illetékvó hivatalhoz beküldésére, s az eredményről tegyen tudósítást. A tisztathatóságnak azon nyilatkozatot kelle tenni, miként az idevonatkozó közgyűlési határozat alapján a város az adók behajtásában semmi tekintetben részt nem vehet. A cs. királyi adóbiztosság irata, melyben a város a házjóvedelmi adóbefolyások előterjesztésére szólított fel, egyszerűen félretétezt, miután az adóbiztosság a városi tisztathatósággal semmi közvetlen érintkezésben nem álló hivatal. Ezek után felolvastatt Thaisz Elek városi főkapitány előterjesztése, melyben a rendőrségi hatáskört illető következő sérelemek vannak elősorolva:

1. Hogy a hazai törvényekben ismeretlen, az absolut rendszer szüleményét s a jelenlegi bécsi kormány eszközt képező császári rendőrigazgatóság meg folyvást fenáll, a sajtóvizsgálatot még mindig kezeli, a vaspálya udvaron önhatalmilag szolgálatot tesz, a hozáfolyamodó lakosoknak régibb alakú utuleveleket osztogat, s mindamellett, hogy

a biztonsági szolgálatot a város átvette, vonakodik a korábbi tárgyalási iratokat és jegyzőkönyveket kiadni.

2. Hogy a katonai hatóságok eljárása egészen az ostromállapotra emlékeztet. E pontra vonatkozólag említve van az előterjesztésben. Thuri és Viola Károly elfogatása, a dohánykőbázis alkalmávali jelenet a hatvani utcában, valamint azon körülmény is, miszerint a városkapitányság azon értesítést kapta a cs. kir. vár- és téparancsnokságok részéről, hogyha a nemzeti színházban továbbra is kormányellenes darabok fognak adatni, utasításuk van, azt szükségesetében be is zárni; említve van végül a vármegye-házának katonaság általi megszállása.

3. Hogy a pénzügyi hatóságok s azok közegei a városhatóság rendelkezéseit meghüsitják. Így september 25-kén az állói vámszáránál a városi rendőrök, kik a marhabejárást déli 11 órakor nem akarnák megengedni, a császári vámszedők által bántalmaztatnak, s a marha-bejárást, tiltakozásuk daczára megengedtetett. Hasonló eset volt a köbányai vámvonalnál is, hol a szolgálatban levő városi rendőrök fegyveres katonaság által vétettek körül, s befogatással fenyegettetek, ha utasításukhoz képest a marhabejárást akadályozzák; mi által ezen a marhavész eltávolítására tett intézkedés meghüsitott. Végül felhozatik az adónak mult hó kezdete óta katonai erővel felhajtása.

Erre szót emelt Horváth Károly főbíró, s egy kimerítő beszédben indokolta annak szükségességét, hogy mindezen és hasonló sérelemek orvoslását egy ő felségéhez intézendő felírat által kellene megkísérteni, de egyszersmint kimondani, hogy a tisztviselőség csak addig tarthatja meg hivatalát, mig ilyen, az 1848-ki törvények állapotjával meg nem egyeztethető rendszabályok keresztül vitelére nem kényszerítetik. Az ezen indítvány értelmében szerkesztett felírási javaslatot Királyi Pál főjegyző felolvasván, az egyhangulag elfogadtatt.

Az ugyanezen ülésben felolvasott azon helytartótanácsi intézvényre, mely az ülésekről jegyzőkönyvek fölterjesztését rendeli, Kerékgyártó tanácsos megjegyezte, hogy a kérdéses jegyzőkönyveknek régen szokásban volt fölterjesztése a magyar belügyminiszteriumnak 1848-i april 29-ről kelt kibocsátványánál fogva megszüntetett; és így a tisztviselőség el is vonatkozva az ez ellen szóló czelszertiségi tekintetektől, a jegyzőkönyvek fölterjesztésére nem kötelezhető. A határozat ezen szellemben mondatott ki.

Végül a m. kir. helytartótanácsnak azon indítványa került szönyegre, mely Pestvárosnak az általa több mint egy millió forint értékben kiszolgáltatott katonai szükségletek kiegyenlítése iránti fellépésére, azt válaszolja, hogy az ez iránti tárgyalások folyamatban vannak. A tanács elhatározta ismételve igénybe venni a m. kir. helytartótanács e tárgyban közbenjárását; a méltányosság is azt követelvé, hogy miután a város minden alkalommal, ha még oly csekély kinstári követelvénynek is azonnali teljesítésére szorítatik, ezen több mint tiz év óta függőben levő sokkal nagyobb viszontkövetelmények tekintetbe vétessenek és beszámíttassanak.

Szegedváros october 14-i közgyűlésében hosszas és élénk vitára adott alkalmat a m. kir. helytartótanácsnak azon intézvénye, mely mind a közgyűlések, mind a tanács-ülések jegyzőkönyveit nyolcz nap alatt esetről esetre felküldeni rendeli. Egy képviselő hivatozva a törvények világos rendeltetése, jelesen az 1680., 1741., 1566., és 1610-i törvényzikkre, melyek szerint Magyarország, mint szabad ország, nyilparancsokkal nem kormányozható, miután a felolvasott intézvény a városoknak az 1848-i törvényhozás által a megyeihez hasonlóvá emelt autonómijával homlok-egyenest ellenkezik, azt félretétetni indítványozta. Heves, de higgadt szónoklatok is folytak az indítvány mellett és ele-ne. Pártolói a szigorú törvényességre, ellenzői az eszélyre, idomosságra alapíták okoskodásaikat. Az elnökölő polgárnagy mielőtt a tárgyat szavazásra bocsátotta volna, a Sz. H. szerint, kültülből így nyilatkozott: A törvényességhez ragaszkodás politikáját magának is vallja. De követni akarja hiven az országgyűlés eljárást. Ez is meg volt győződve, hogy a föliratnak nem lesz sikere, de azért tágitott és nem ragaszkodott a határozathoz, hanem ildomosságból fölirt. Az oct. 20-ki diploma is alkotmánytalan; de az ildomosság elfogadtatta. Szeged városa sem ismerte el törvényeseknek a mostani kormánysszékeket. És midőn ezek a fizetések iránti határozatot követelték, tudomásul fölterjesztetett, nem gondolva azzal, helyben fognak-e ott hagyatni vagy nem. Erintkezni azonban kénytelen volt a helyt. tanácsal egy szóval mint szükséges rosszszal. Különben a közt nem lát nagyon lényeges különbséget: akár azt mondjuk, hogy e leiratot tisztelettel félretesszük, akár pedig azt határozzuk, hogy a jegyzőkönyveket fölterjeszszük ugyan, de csak tudomásul. Ha pedig el kell oszlonunk, jól van, oszlonunk el; de ha kötelesség a tért a becsületes lehetőség megtartani, megtartandónak véli; az az elosztás bizonyosan be fog következni. — Szólo politikája: hogy ha már bekövetkezik a mennykőcsapás, mely minket innen leszorít, annak oka legyen olyan, melyet az utósó kanászgyerek is megért; legyen a törvénytelen parancs olyan, hogy mindenki megértse. Az ily subtilis kérdést, mint a jelen, a nép fel nem fogja, és úgy tág tér nyílnék azon álapostoloknak ámitásokra: ime cserben hagyták a népet, midőn a tanács leg-szükségesebb volt; noha úgy hiszi, hogy a kormány sem

fog-e kérdésnek oly nagy fontosságot tulajdonítani, hogy azon örömtől tegye meg nekünk, miszerint ezért eloszlason.

Azonban a különben nagy népszerűségű polgármesteri mérsékletre intő szavai ezáltal nem tevék meg a kellő hatást s szavazásra bocsátván a kérdés, azon felszólításra, hogy a kik a felterjesztést ohajítják, álljanak fel, a nagy többség ülve maradt; megfordítván a felszólítás, a nagy többség felállott.

Báró Vay Miklós volt magyar kancellár válaszirata Pozsonyváros képviselő testületéhez:

„Igen tisztelt városi közönség! A nemes város közönségének hozzám intézett sorai a köszöntő legerősebb hangjait érinték szívemben; mind azok lelkeimből merítik szavakat, kik hazánk legnagyobb eseményeire hivatkoznak, melyek azonban igénytelen személyemre vonatkoznak, magasztos hazafi érzelmekkel töltik el a haza jólétét, szerencsét és dicsőségét forrón lángoló keblemet. Hiszen ezen érzelmek valának a rugók, melyek engemet egy év előtt a küzdőterre szólítottak; ez érzetek a derengő halvány reménység első sugárait ragadták meg velem azon célra, hogy én is alkotmányunknak a tetszhalálból feltámasztására közreműködjek, mindaddig meg ne szűnjék hatni, míg az teljes életét vissza nem nyeri ismét! — És e téren követek engem mindjárt kezdetben a haza jobbja, követek engem mindaddig, míg közös reménységünk, mely alig néhány hónapig látszott jogosítva, csakhamar ismét a legkeserűbb csalódás által rövid időre meghiusították.

„És ha viszonyaink közt, melyek oly rögtön balfordulatot vőnek, van valami, mit szerencsénél tarthatunk, az nem más, mint az irányunkban rögtönzött felállított tér tarthatatlansága, mely egyszersmind ügyeink megoldását már a közel jövőben biztosítja; mert egy századéves történeti jogalappal szemben a kegyelem és teljhatalom rögtönzött politikai tanainak dogmái összecsúsgorodnak, és a fejedelmek jogaival kapcsolatban álló kötelek folytonosságának az általunk védett királyi jogot és tekintélyt veszélyeztető, minden igaz monarchikus érzületet sértő tagadása nem kaphat soha lábra, — mit nem csak hazánkban, de egy valódi alkotmányos országban sem mert még egy monarchikus kormány is tagadni.

„Ily elvek ellenében győznünk kell és győzni fogunk — győzni a haza, a királyi hatalom, sőt maga az Uralkodóház helyesen fölfogott érdekében.

„Öszinte tisztelem kifejezése mellett maradok a tisztelt városi közönségnek

Golopon, oct. 5. 1861.

alázatos szolgálja

b. Vay Miklós.

A horvát országgyűlés felirása.

(Folytatás.)

Épen ezért az alkotmányos élet ezen királyságokban csak akkor kezdődhetik, ha azoknak hajdani alkotmányos jogai csorbitatlanul visszaadottnak.

Minden más, bármily alaku visszaadása az alkotmányos jogoknak, nem visszaadása az alkotmánynak, hanem csak folytatása a Felséged által is elítelt kivételes állapotnak, néhány önkénytelen adott engedmények mellett.

De közjogunknak ily elferdítése nyílt ellentétben áll a gyakran említett, oly számos dicső uralkodó által ünneplés esküvel megerősített szerződésekkel, és épen azért kénytelenek vagyunk kijelenteni, hogy valamint őknek, minden ezen szerződések által meghagyott köteleseiket szorosan teljesítették, mi is minden erőnkkel azon leszünk, ugyanazokat a jövőben is mentől buzgóbban, szorosanban teljesíteni, ugy más részükről azon jogokat, melyek a szerződések erejénél fogva ezen királyságokat illetik, őknek példájára megőrizni és védeni készek vagyunk.

Ugyanazon legfelsőbb királyi előterjesztésben tudunkra adá Felséged, hogy országgyűlésünk egybehívását az 1790/1-diki 58-dik törv.-czikk alapján megrendelni kegyeskedett.

Felségednek ezen rendelete és megsértése őszi alkotmányunknak, miről Felséged Miksa király 1567. nov. 29-kéről kelt körleveléből, melyben a királyságoknak ugyanezen évi országgyűlési czikkai helybenhagyattak, legkegyelmesebben meg fog győződni. Ezen körlevél így szól: „Intellexerunt SS. OO. indicationem et publicationem Diatae seu Conventus horum regnum instar regni Hungariae Suam caes. Majestatem sibi reservasse. Cum autem id SS. et OO. apertissime derogari videatur. . . . quemadmodum Sacra Majestas caesarea ipsos Bonos in veteri consuetudine, indicenda regnicolaris Regnum suorum Diatae elementer conservare velle sese benigne obtulit, dummodo semper a Bonis ipsis hoc de re prius admoneatur et quarumnam rerum tractandorum causa generalis ipsa Diata indicenda sit edoceatur.“ Ezen törvényhatározat, a magyar horvát országgyűlés 1790/1-diki 58-dik czikk által meg nem szüntetett, mert ez utóbbi tartalmából: „Generales regnum Dalmatiae Croatiae et Slavoniae Congregationes cum praevis annuati regio celebrandae veniunt“ nyilván kiderül, hogy az országgyűlés egybehívásának joga a bannak tartatott fenn, mit ez a királynak előlegesen jelteni köteles volt.

Ezenfelül nem mely fájdalom nélkül kell megjegyeznünk, hogy még ezen 1790/1-diki 58-dik t.-czikk ellenére is, csak a horvát-szlavon országgyűlés hivatott egybe, míg abban ugyan e czéllal Dalmatia is világosan meg van említve.

Mint államjogunk buzgó őrje, kénytelenek vagyunk az említett királyi előterjesztés idézett pontjai ellen, ezen nem ünnepélyes óvásunkat annyiban kijelenteni, mennyiben azok oly feltevésnek alapulnának, mely Dalmát, Horvát- és Szlavon három királyság önállóságával és területi épségével, valamint a bann méltósága és tekintélyével, összes kötött jogokkal ellenkezik.

De figyelmünket azon körülmény sem kerülte ki, sőt inkább nagyon kellemetlenül hatott ráunk, hogy az említett királyi előterjesztésben a diplomatikus elnevezés „Dalmát, Horvát és Szlavon három királyság“ mellőztetett, és hogy ezen királyságok alkotmánya az említett államjogi kö-

tések és az 1527, 1712, és 1790/1-diki törv.-czikkek értelmében Dalmátországra; Raguzára és Cattarora ki nem terjesztetik.

Midőn alkotmányos és állami jogainak védelmére e tekintetben ünnepélyes óvást emelünk, legalázatosabban kérjük Felségedet, hogy a három királyság mindig hű nemzetének igazságos kívánságait és törvényes igényeit mind két tekintetben, de különösen Dalmatia egyesülését illetőleg, miért már fentemlített folyó évi május 1-én kelt legalázatosabb felírásunkban kértünk, legkegyelmesebben kielégíteni kegyeskedjék. Az ezen legalázatosabb felírásunkban körül-ményesebben bebizonyított kívánalmainkat s igényeinket azon benső meggyőződéssel ismételjük itt is, hogy a három királyság megszilárdítása által egyszersmind Felséged legmagasabb trónja is megszilárdul.

Ugyanazon f. é. február 26-kán kelt legmagasabb királyi leirathat felszólítottunk, hogy a bann beiktatása, az illetőmester s az országkapitány törvényes megválasztása után, mindenek előtt, a három királyságnak a magyar királysághoz közjogi viszonyait vegyük tárgyalásba.

E tekintetben legmélyebb alázatosággal jelentjük, hogy az országgyűlés arra ugyan reá állott, hogy a Felséged által kinevezett bann, Sokosevics József báró, régi alkotmányos szokás szerint a bann méltóságba beiktattassék, de egyszersmind kikötötte magának, azon királyságokat illető jogot felleszteni, melynek erejénél fogva ezen országgyűlés fel van jogosítva, Felségednek néhány, a bann méltóságra alkalmas egyént kinevezés végett felterjeszteni, mely jog a többi közt I. Ferdinánd király 1527. évi körlevelében és a három királyság országgyűlésének 1741-ik 6. és 1756-iki 61. törv. czikkében is be foglaltatik.

Az országkapitány vagy vajda megválasztása rég bevett jog és szokás szerint megtörtént, és f. é. június 15-én az országgyűlés 20-ik ülésében a bann Sokosevics báró egyhangulag országkapitánynak megválasztott, ki is a maga részéről az öt, mint országkapitányt illető jogról fogva ezen királyságok alkaptányává Jellacsics György gr. tábornagyot, és alábbná Zidaric Jánost nevezte, kik mindketten a megszabott esküt a nemzet kezébe letették.

A három királyság illetőmesterének megválasztását illetőleg, az országgyűlés fenntartotta magának a jogot, azt a maga idejében, és a mennyiben szükség mutatkoznék, megválasztani.

Mely határozatra jutottunk mi a három királyság viszonyaira nézve a magyar korona és Magyarország irányában, Felséged látni méltóztatik ama külön felterjesztésből, melyet az említett határozat felől készítettünk, s hol nyíltan kimondjuk, hogy mindazon igények és feltételek, melyek ama határozatban foglalvák, logikai következetességgel folynak a három királyság nyilvános államjogából, melyhez mi ez alkalommal is hogy szorosan ragaszkodunk, szent köteleseinknek tartjuk. Tekintettel az 1860. oct. 20-kán Sokosevics báró bannhoz intézett legmagasabb kézirat tartalmára, s hét százados közös kétéltűnkre, elhatároztuk egyszersmind, hogy az említett határozat a magyar országgyűléssel közöltessék, Felséged pedig legalázatosabban megkértessék, hogy ugyanazon határozatot vagy mint királyi propositiót a magyar országgyűlés által tárgyalatni, vagy az esetben, ha ez jogánál fogva e tárgyak kezdeményezni akarna, a további tárgyalás előmozdítása végett vele legkegyelmesebben közölni méltóztatassék. Mintán azonban Felséged a mi legnagyobb szomorúságunkra a magyar országgyűlést felszólatta, nem lehet nem legalázatosabban megkértünk Felségedet, annak mielőbbi összehívására, hogy vele e tárgyak értekezésbe bocsátkozhassunk.

Az 1861. máj. 11-diki legmagasabb körlevélben ezen országgyűléssel ápril 29-ki legalázatosabb felterjesztés következtében, Ö Felsége V. Ferdinánd királynak 1848. dec. 2-kán, s Ferencz Károly fenséges főhercegnek 1848. dec. 1-én kelt lemondási okmányai közöltettek. Az ide vonatkozó tárgyalások eredménye szerint az országgyűlés elismerte ugyan, hogy V. Ferdinánd király és Ferencz Károly főhercegnek bekövetkezett lemondása után a practica sanctio értelmében, melyet, mint fennebb állítottunk, a három királyság önállón elfogadott, az örökösödési jog a német-szlav örökös tartományokban s az ezekkel személyi egybekötöttségben álló három királyságban Felségedet illeti, de nem tarthatja vissza magát azon megjegyzéstől, hogy ama lemondási okmányoknak, ősregi bevett szokás szerint a három királyság 1740. 28. art értelmében, s az 1790/1. 3. art. rendelete nyomán a magyar és a három királyságok országgyűlései elé a koránnyra lépést követő 6 hónap alatt terjesztetni és ez idő alatt a koronázatásnak is végrehajtani kellett volna, mert épen ennek elhanyagolása által tétetett le ama szerencsétlen kormányrendszernek alapja, mely az államot a vége-nyészethez oly közel hozta. Kellemetlen volt még ezenfelül reánk nézve a lemondási okmányokban passzusokat találni melyek: „A császárságnak s az általa egyesített minden királyságoknak koronája“, s tartva attól, hogy ebből a három királyság alárendeltsége fogna következettetni, igen sajnáljuk, hogy azokban nem külön említették a magyar és három királyság: Dalmát, Horvát- és Szlavonországok koronája és trónja, mely királyságok a három királyság egy Magyarország Pragmatica Sanctioja világos értelmében az osztrák örökös tartományokkal egyedül személyi unióban állanak, s melyek akkor is, midőn 1804. aug. 17. alkotmány ellenes módon, mind a magyar, mind a három királyság országgyűlésének beleegyezése nélkül az osztrák királyságok és tartományok császárságra emeltettek, czimeikben, kiváltságaikban, szabadalmaikban, összekötöttségeikben és jogaikban illetlenül maradtak.

Az országgyűlésnek tehát ezen indoknál fogva kötelessége nem csak minden következtetés ellen, melyek kivonathatnának, hanem minden hasonló eljárások ellen ünnepélyes óvást tenni, s Felségedet hűséges alázattal megkérni a három királyság törvényes jogainak e tekintetben is teljes erejökben legkegyelmesebb megtartására.

A többször említett királyi propositióval hozzánk intézett ama felszólítás, hogy Felséged bekövetkezendő koronázására követeket választassunk és küldjünk Budára, a há-

romeg királyság országgyűlést megtervezettette annyiban, mennyiben Felséged legkegyelmesebben elhatározni méltóztatott, magát az alkotmányos törvények szellemében Magyarország, s egyszersmind a három királyság: Dalmát, Horvát és Szlavon országok királyává koronázatni, s e végre a koronázási oklevelet, és pedig a három királyságra nézve az 1672. 49. art. értelmében alkotmányos uton elkészíttetni és kiadatni akarja.

Mintán azonban Felséged megkoronázatása csak ezen diploma kiadatása után történhetik meg, ennek kiadatása pedig csak a három királyság alkotmányának teljes visszaállítása, s a területi épségnek kieszközlése után jöhet tárgyalás alá, csak ismételve legalázatosabban kérhetjük Felségedet, méltóztatassék a három királyság ezen igazságos igényeit kielégíteni, s ez uton legkegyelmesebben elhárítani az akadályokat, melyek az annyira ohajtott koronázási ténnyt eddig lehetetlenítették. Azon esetre azonban, ha a koronázás, bármely ok miatt, Magyarországgal közösen végre nem hajtható lenne, fenntartja magának a három királyság azon jogát, hogy Felséged saját államjogi szerződéseinek, és saját practica sanctiojának alapján, a ennemlített feltételek teljesítése mellett, saját királyává koronázhassa.

Ez évi márt. 14- és 27-ről kelt legmagasabb kéziratban méltóztatott Felséged legkegyelmesebben nyilvánítani ezen országgyűlést, hogy a Dalmát, Horvát és Szlavon királyságoknak hajdani tekintélyüket visszaadandó, jónak látta azok számára egy a magyar kir. helytartó-tanács-hoz hasonló politikai dicasterium felállítását ezen elnevezéssel: „Dalmát, Horvát és Szlavon királyságok kir. helytartó-tanácsa“, s egyszersmind a nevezett királyságok bann táblájának is életbe lépését.

Felséged eme legkegyelmesebb határozatát fogadván mint tanulejt annak, hogy ezen királyságok ősregi jogain nyomán saját politico-juridicus, valamint tartományi és legfelsőbb kormányzatokat visszanyerendik, szent köteleseinknek tartjuk mindenek előtt megjegyezni, hogy mi a helytartótanácsot, ugy mint jelenleg szervezve van, csak mint ideiglenest, de mint a nemzetnek s vonatkozólag az országgyűlésnek az 1790—91, 14. és 18. art. 1. §. értelmében felelőst tekinthetjük, melynek még 1761-diki országgyűlésünk 1. és 2. art. alapján szervezetni, s magát a magyar helytartótanács számára alkotmányos uton kiadott rendelethez alkalmaznia kellend.

Hasonlókép, az ideiglenes dalmát-horvát-szlavon dicasteriumot is csak mint rövid időre felállított hatóságot tekinthetjük, mely jelen szerkezetű alakjában csak addig maradhat fenn, míg e tekintetben alkotmányos uton más valami nem állítottatik fel.

Ámbár a három királyság országgyűlése azon jog alapján fogva, mely őt 1790—91, 18. art. 1. §. és 1767. 1. és 2. art. szerint megilleti, elhatározta, hogy saját tartományi és legfőbb kormányhatósága felállítására vonatkozólag még ezen országgyűlési időszakban egy törvényczikket fog alkotni, és ugyanezt Felséged elé szentesítés végett felterjesztendi; mégis jónak látta addig Felségedet külön felterjesztésben legalázatosabban megkérni, hogy a nevezett dicasterium mint Dalmát, Horvát és Szlavon királyságok udvari kancelláriája alakíttassék meg, s a királyi központi hatóságokkal szemben oly viszonyba helyeztessék, melyben volt a magyar kir. udvari kancellária 1848 ig, s hogy ugyanannak az 1790—41. 18. art. szerint meghatározott felelősség mellett azon hatáskör, melylyel a magyar kir. udvari kancellária 1849-ig birt, megadassék, valamint a jelenleg a triestri helytartótanács igazgatása alá tartozó horvát part tartomány kikötőinek, nem különben a tengerészeti nyugdíj-alap igazgatása, kezelése is átadassék.

A Dalmát, Horvát és Szlavon királyságok bann tábláját is mindaddig ideiglenesnek tekinthetjük mi, míg e törvény-czikk általán alkotmányos uton meg nem változtatnak. Ezen alkalommal nem mulasztathatjuk el Felségedet egy külön felterjesztés által legalázatosabban megkérni, hogy Felséged tekintettel a multra, melyben a három királyság, mint kimutattott, saját minden folyamodásu törvénykezési organumaival birt, valamint legkegyelmesebb figyelemmel a Magyarország és a három királyság közti viszonyokat illető határozatra, mely szerint mi az egész igazságtételi igazgatást magunknak fentartottuk, legkegyelmesebben elrendel-tetni méltóztatnók, hogy addig is, míg a törvénykezési ügy alkotmányos uton és módon véglegesen meghatározatnék, Zágrábban egy hét személyes királyi tábla, mint legfőbb folyamodásu törvényezők a Dalmát, Horvát- és Szlavon királyságok számára felállíttassék.

Van még egy körülmény, melyet el nem hallgathatunk.

Tudniillik az említett legfelsőbb kéziratokban a királyságok egyszersmind örökös királyságoknak nevezetnek — a körülmény kényszerít azon megjegyzésre, hogy a három királyság elfogadván 1712-ben a practica sanctio, némi tekintetben örökös állam lett ugyan, de ezt egy általánban nem lehet azon értelemben venni, mint más ausztriai tartományokra nézve, melyek „örökös tartományok“ nevezete alatt a német szövetség kiegészítő részeit képezik, mert a három királyság e szövetséghez sem nem tartozott soha, sem most nem tartozik, s így nem is tekinthetjük amaz értelemben örökös tartományoknak.

A f. évi mártius 12-diki királyi előterjesztésben foglalt felszólításra, hogy a bécsi Reichsrathba be kellünköl kilenc képviselőt választassunk, s egyszersmind tanácskozzunk azon mód felett, mint lehetne alkotmányos uton jövőre rendezni a Reichsrathba küldendő képviselők választását, jezen királyságok képviselői érett megvitátás s az itt tekintetbe veendő államjogi és politikai okok minden oldalú megfontolása után, angusztns 3 dikan tartott ülésükben egyetértileg azon határozatot hozták: „hogy a horvát és szlavonai királyság nem veszen részt a Reichsrathban.“

Felséges Ur! Legkegyelmesebb királyunk! Meg levén szilárdul győződve arról, hogy a három királyság az 1527-diki államjogi szerződések és az 1790/1-ki törvények értelmében minden más királyságoktól s minden más tartományoktól valamint törvényhozás ugy igazgatás tekintetében is teljesen független; továbbá ragaszkodván ah-

hoz, hogy jogilag soha meg nem szüntették a háromgy királyság és alkotmánya, s a többi királysággal és országgal csak personalis unioval volt összekötve; megfontolva végre, hogy nemcsak a nemzet, hanem a trón jogai is azon alkotmányon alapulnak, melyet, ha államának is némely arca célzó veszélyes elvek, legalább a háromgy királyság nemzete soha jogilag el nem szüntette: nem tehetnének egyebet, mint annak kinyilatkoztatását, hogy mi az octroyált s épen ennél fogva az alkotmányos életnek annyira ellentmondó, sőt arra nézve veszélyes birodalmi tanácsba képviselőt nem küldhetünk.

Ezen határozatunk nem áll ellenkezésben a mi oly gyakran s oly fényesen bebizonyított hűségünkkel és lojalitásunkkal, mert mint az alkotmányhoz és királyhoz egyenlően hűséges nemzet, legszentebb kötelességünknek tartottuk és tartjuk oltalmazni az alkotmányos és törvény-adta jogainkat, s megtartani valamint a királynak és nemzetnek, jól tudván, hogy az alkotmányt fenyegető minden veszélyt egyszersmind veszély a nemzet és trón jogaira nézve. Tántráthatalni ragaszkodva alkotmányunkhoz uralkodónkat támogatjuk, s véde jogunkat és törvényeinket, egyszersmind Felségednek, királyunknak jogait védelmezzük.

Igy jártunk el mindig, s járunk el most is ezen alaknázott korban, midőn az axioma, melylyel annyi visszaélés történt: „Salus reipublicae suprema lex esto,” államférfiaktól gyűlésekben mondatván el, viszhangra talál, s benne a bevégzett tények tana életlenül állítatik fel.

(Vége következik.)

KÜLÖNFÉLÉK.

— Kapy Ede ur a Pestmegye számára kinevezett főispáni helytartó az „Ost. P.” szerint, Nográdmegyéből elindulásakor kellemetlen tüntetéseknek volt kitéve. A postaházhoz, honnan induló volt, mintegy 30 egyén csoportozott össze botokkal fegyverezve, kocsija után futamodtak s ba a lovak lábait nem gyorsabbak az utána szaladókénál, valószínűleg tetleges bántalmazást is kellett volna szenvednie. Így is sikerült két egyének a lovak zaboláit megragadni s a kocsiában ülő főispáni helytestest és nejét fenyegetésekkel és piszkos czimekkel illeték. Az első vasuti állomásnál Vácson nagyszertű macskazenét rendeztek számára. Azonban jegyezzük meg, mind ezt az „Ost. P.” írja.

— E tüntetés oly érzékenyen hatott volna a főispáni helytartó urra, hogy a „M. Orsz.” szerint Balassa-Gyarmatról Vácra át nem Pestre, hanem egyenesen Bécsbe ment, hogy hivataláról lemondását benyújtsa.

— Ellenben a „P. N.” úgy értesül, hogy ő mégánál nórádi fogadtatása után némi aggályai támadtak ugyan az adminisztrációs elfogadása ellen, de azokat Bécsben állítólag eloszlatták.

Sőt a „P. L.” biztos kútfő után állítja, hogy Kapy Ede ur már érkezett is több rendelkezés alatti állapotban levő hivatalnokai, hajlandók lennének e ismét tetleges államszolgálatba lépni; de ezek a fenforgó körülmények s a még várható események tekintetéből a hivatalvállalási ajánlatot határozottan visszautasították.

— Aradmegye tisztviselői, kik, a mint tudjuk, szintén kaptak már kir. biztost, az aradi német lap szerint elhatározták, hogy a közjó iránti tekintetből s hogy a közigazgatás- és igazságszolgáltatásban semmi birteleni zavar ne támadjon, közbizalom utján nyert hivatalaikat folyó évi nov. 1-ig folytatni fogják.

— A „P. L.”-nak írják Bécsből, hogy ott bizonyos uraknak az 1850-ki provisorium visszaállításán jár az eszük, még pedig kancelliárral. Azon ellenére, miszerint nem fogna magyar ember találkozni, a ki provisorium mellett kancelláriai címet viseljen, az „Oest. Ztg.” azt jegyzi meg, hogyha egyik másik vonakodni fog, majd akad egy harmadik, a ki elvállalja. E czélzással hozzák kapcsolatba báró Gehringerné néhány nap óta gyakoribb emlegetését.

— A pesti tanuló ifjúság részéről háromtagú küldöttség ment gr. Coronini kat. főparancsnok ő mgához, az elfogott Hindy Árpád ügyében kérelmezni. Az altábornagy fájdalomt nyilatkoztatta a fogoly útja sorsán, de nem segítette rajta, mert haditörvényszéki eljárás alá vettette már Komáromba szállítottatott.

— Nardi pápai praelatusról, ki közelebből Bécsbe jöven, onnan Esztergomba is lerándult s kinek útját hol a concordatummal, hol más nagyfontosságú küldetéssel hozzák kapcsolatba, az „Id. Tan.” legheitelesebb forrás után írhatja, hogy ő miga utjának jelenleg semmi politikai czélja nincs, hanem mivel Bécsben, a hol nevedett s Magyarországon, a hol már bétér jár, számos barátai vannak, ezeket jött meglátogatni.

— A „Wand.” pesti levelezője szerint több pénzügyi hivatalnok a szent-mihályi nap házbérelt az illető háztulajdonosoknak adós maradvány, azzal akartak menekülni, hogy az ismeretes pénzügyminiszeri kibocsátványra hivatkozva katonai hatóság alá tartozóknak vallották magukat. A városi törvényszék azonban amaz elvél fogva, miszerint újabb törvény tekintélyvel bír a régi felett, az országbírói értekezlet munkálata pedig az ismeretes kibocsátvány után nyert szentesítést, az adókat elmarasztalta. Most kíváncsian várják, vajjon nem fogja-e az ítéletet végrehajtását a katonai hatóság megakadályozni, hová az adósok már folyamodtak is.

— A „Gaz. Trans.” szerint folyó hó 1-jén ment végbe a román irodalmi egyesület ünnepélyes megnyitása Kolozsvárra. A környékből számos román férfi gyűlt össze, s némely renegátok kivételével (!). Fekete János eszperes ur, mint elnök, jeles megnyitó beszédet tartott; azonban ő tisztelőndősége sem mulasztá el az ünnepélyes alkalommal is megöröni a renegátokat, kik megtagadják vérüket, habár szüleik bocksoros románok voltak (!) A tudósító halás elismeréssel emlékezik meg gr. Csáky Györgyről, ki az egyesület pénzalapjának gyarapítására 1000 forintot ajándékozott. Jellemzi a mi nyilvánosságról fogalmainkat, hogy mindezeknek Kolozsvárra kellett történni és mi pesti és brassói lapokból értesülünk róluk!

— Ugyázták azonban, hogy az egyesület végleges megalkulása nem történt meg; mert b. Saguna püspök

excia felhívást bocsát közre a román lapokban, hogy a román nemzet mindazon értelmesei, kik a nevezett társulatnak tagjai kívánnak lenni, jelenjenek meg folyó évi november 4-én Szébenben. Ominosus nap; s ugyázták ő excia sem számít arra, hogy ugyanazon nap másutt, egy más gyűlés megnyitása kellene jelen lennie.

— Gál Miklós volt honvéd-tábornok siremlékének ünnepélyes leleplezése folyó hó 13-án ment végbe Abonyban. Bogyó Pál tőszegi plebanus mondott rövid, de lelkes beszédet s a gyűlést a Szózat éneklésével oszlott szét.

— Közelebből írtak volt bécsi lapok után, hogy a cs. pénzügyvédelem mostanság mily nagy mennyiségű arany-pénz készült. Most meg azt írják, hogy a jövő hóban közel három millió ezüst fog az állampénztárba befolyani a vámbírelt lejárandó hátralékából, melynek ezüstben kell fizetnie. Lesz hát arany is, ezüst is. „Mein Lieben was willst du noch mehr?”

— A „Vaterland”-nak írják Pestről, hogy ott mostanában sok köcsög-kalapot lehet látni az utcákon. S ha kérni az ember, hogy kik hordják, fizetből kilencszáz az a felelet, hogy rendelkezés alatti hivatalnokok, kik alkalmazásra várnak. Elhiszszük.

— Egy osztrák lap írja, hogy Karniolában a járáshivatalok felszították a polgármestereket, tegyenek írásbeli jelentést arról, miként vélekednek egyes községek a magyar országgyűlés feloszlására felől.

— „Pesti Napló” szerkesztője azon nyilvános kért intézi háznáklaihoz, hogy a kinek gr. Beresényi Miklós és gr. Pekri Lötincz — Rákóczi erdélyi hadseregének fővezére — eredeti vagy régi másolatú arczképeiről tudomása volna: a történelem érdekében sziveskedjék arról a nevezett lap szerkesztőségét értesíteni.

— Losoncziól, hol Schuster nevű adóbiztos intézi az adó katonai erővel behajtását, következő esetet írnak a „M. Sajtó”-nak: „Kovács Sándor megyei szolgabíró, halálos ágyon fekvő nővérét kimérendő, az időnkint hozzáadott gyalog katonákkal magas napidíj fizetése mellett, egy egyeztet meg, hogy ezek távol voltak a háztól. Azonban a kikerülhetlen szomorú végzet bekövetkezett: a testvér alkairól az utolsó lehellet is elrepült. S íme Schuster ur ugyanazt a napot választja ki, hogy a szolgabíró kényszerítet, a kertületét illető — nála nem levő s talán már rég megsemmisített — B. tabellák kiadására. A szolgabíró a dzsidások vezetőjének megmutatja a kiterített holttestet, s kéri, tudassa azt felsőbbjeivel. De a rövid parlamentirozásnak is csak az lön eredménye, hogy a lovasok egy része, istállóhiány miatt, a holttest mellett levő szobákat foglalja el, s a lovak a padlózatba vert ezülpökre kötve, ott tombolják és nyertik át az egész napot. Valóban egész higgadtsgunkat kell vennünk, hogy keserűségünket elfojtsuk s kifakadásuktól visszatartsunk magunkat. Ily kegyelet nélküli cselekvényt kevés korszak képes fölmutatni. Az orosz feldulta, fölégette városunkat; de midőn egy házánál halottat látott: tisztelettel vetett magára keresztet s távozott. Végre egy itt állomásozó katonasízt értesítvén: közbevetette magát s kiszközlte a lovasok eltávolítását.”

— A marhavész, fájdalom, már Kolozs megye területén is kezd pusztítani. Felső-Répa helységében már több darab szarvasmarha elesett, s mint értesültünk, ezen pusztító járvány már Kis-Sármás községe barmait is fenyegeti.

— „A keleti marhavész” czim alatt lapunk közelebbi 164-dik számában egy cikket közöltünk, melyben egy pár sajtóhiba maradt. A 663-dik oldalon a 9-dik sorban „1852-dik évben. Midőn jelen év aug.” stb.; a 10-ik sorban „Guraton” helyett „Guraron” és a 36-dik sorban „jövő év” h. „jelen év” olvasandó.

Nemzeti színház. — October 16-án: „Szevilai borbély”, vig opera 2 felv. Rossini zenéje. Ez este ritka műveltségben részesültünk. Huber Ida k. a. a pesti nemzeti színház tagja, mint vendég, először lépett fel Rosina szerepében. Kileptekor a kolozsvári közönség szokott vendégszeretete által sugalt szívéllyel, élénk tapsokkal, lön tüdőzölve. Társadalmi előzékenység, mely mindig becsületére válik a mi szeretetreméltó közönségünknek. De még inkább dicséretére válik azon műterék, a melynek jelét adá akkor, a midőn Huber Ida k. a. jeles énekének fénypontjainál, a jól megérdemelt méltánylat élénk nyilatásául, zajos tapsokkal és többszöri kihívásokkal fejezte ki meglegedését és tetszését. A tiszta, csengő és finom hang, mely a k. a. rendelkezésére áll, a könnyűség és szabatoság, melylyel a legnehezebb helyeket oly bízton és tisztán énekelik, mindez meglepő és kedves; coloratúrája és csengő trillái kitűnők. A második felvonásbeli éneklezke alkalmával a „Magyar hangok”-at éneklő énekre átíva Huber Károly által és „Rondino”-t, szerk. szintén Huber Károly.

A zenekar közreműködését némi készületlenség és bádajdság jellemzi. Az opera nyitánya előadott. Pauli (gr. Almaviva) énekére csak azt jegyezzük meg, hogy ő szebben és szabatosabban is tud énekelni. Basilio és Bartolo személyesítői pedig még az operai komikum határait is átlépték. Follinusnak Figaro sok tekintethen sikerült. Közönség szép számmal.

Oct. 17-kén: „Kalmár és tengerész”, Czákó drámája. Paulayné (Hermína) játéka művészeleg sikerült momentumokat nyújtott, s ő legjobban játszott. Patáki Róza Feldner Luise személyesítő. Sok igyekezettel, de igen csekély sikerrel.

POLITIKAI HIREK.

A „Siécle” egyik szerkesztője Leon Plée ur (ki az országgyűlés folyama alatt Pestet is meglátogatta, s kinek a magyar ügyről közölt levelei általános elismerésben részesültek) a nevezett lap olvasó-közönségének egy igen érdekes levelet mutat be, melyet Ricasoli az olasz miniszterium elnöke, dr. Heczeghi Mór házánálhoz intézett.

Plée ur bevezetése a „Siécle”-ben így hangzik: „Azon hird terjesztik, kétségkívül azért, hogy külföldön kevésbé népszerűvé tegyék azon férfit, ki a szabadságnak és Olaszország egyesítésének elvitáztatlan szolgál-

tokat tett, hogy Ricasoli ur nincs annyira érdekelve, mint Cavour gróf és több nagy olasz hazafi, a nemzetiségek ügye iránt. Azon levél, melyet Ricasoli ur a déli hadsereg tábornoka mellett alkalmazott s kitűnő dr. Heczeghi Mór urhoz intézett, az ellenkezőt bizonyítja. Ez okból közöljük azt, régibb kelte daczára. E levél azt bizonyítja, hogy Olaszország és Magyarország ügye elválaszthatlanok Victor Emmánuel miniszterelnöknek lelkében.”

A Plée ur által idézett levél így hangzik: „Nagytekinteti uram!”

„Ön részéről szerencsés alkalom nyílt nekem, hogy önt megismerjem, s magam becsülhessem azon kazañas, nemes érzelmeket, melyeket ön Olaszország iránt táplál. Köszönöm. Ön már becses segélyében résztett. Én ebben kitűnő jelét látom azon feloldhatlan szövetségnek, mely örök időkre kötött két oly egyiránt derék nép között, minő a magyar és olasz. Ök mindketten ugyanazon czélra törnek: a szabadságra és függetlenségre. Verők árán közeledtek e czél elérésére; a hátra levő uton is talán ugyanazon csatateréken kiontott vérről fognak áthatolni.”

— Smith O'Brien levélét Magyarországról, a „Times” nem hagyja megjegyezések nélkül, különösen azon összehasonlítás miatt, melyet O'Brien Ír föld és Magyarország között tesz. E megjegyzéseket most annál inkább megemlítjük, mert régebben maga a „Times” hasonlított Magyarországot Ír földéhez.

„Ha O'Brien ur — ugymond a „Times” — hasonlata helyességét, hogy t. i. Ír föld Angolországának Magyarországa, be akarja bizonyítani, ki kell mutatnia, Dublinban, Limerichben és Corkban jelenleg szinoly dolgok történnek, mint Pesten, Aradon és Debreczenben, hogy egy irnek sem kell brit peerség vagy szék a brit parlamentben, hogy az egész sziget megtagadja az adót, hogy minden ir földirtokos házánál egyegy század dragonyos tanyáz, hogy a királyné mutatkozni sem mer Dublinban s még kevésbé keresztül utazni a szigeten, hogy Ír föld protestans városai az uniót vissza akarják vonatni, hogy Skótszág is le akarja rázni a déliakos igáját, sőt hogy még a walesi s crownwalli britek közt is aggasztó mozgalmak lappangnak. Ha O'Brien ur nem rajzolhatta így Ír föld állapotát, ugy nem volt joga azt általánosságban Magyarországhoz hasonlítani. Ha visszatérve Magyarországból csak annyit tud mondani, hogy ott oly állapotot talált, mint saját szigeten, akkor igen rossz szolgálatot tett a magyar ügynek.”

— Turinból 10-dikéről írják, hogy Klapka tábornok odaérkezett, s Genuába utazik Kossuthhoz.

— Königsberg, oct. 14. A bevonulás után történik a katonaság és polgári hatóságok fogadtatása, mely alkalommal a király köszönetét és bizalmát fejezi ki minden hazai érdek tovább virágzásában minden rend által tanusított közreműködéséért.

— Königsberg, oct. 15. Tegnap ő felségeik az udvar kíséretében a színházi előadáson megjelentek, s örömráddal fogadtattak. Kilenc órákor takarodó volt. A város fényesen ki vala világítva; egész éjjel sűrű néptömeg hullámozott az utcákon. A rend példás.

— A porosz királynak Compiègneben tett látogatásáról az „Indépendance” írja:

Mint várni lehetett, a fátyol oszlani kezd, mely a compiégniei társalgást borítá. Ez annyival kevésbé meglepő, mivel a két uralkodó közt nem történetelt titkos értekezés. Mindamellett, írja a nevezett lap levelezője, biztos forrásból értesült némely, bár töredékes részletekről.

A császár hosszosan adta elő nézeteit Olaszországra nézve. Szerinte az olasz kérdésnek nemzeti szellemben való megoldása szükséges az európai sulgyegyen és béke érdekében, s Poroszország könnyíne e megoldást az olasz királyság elismerésével. A porosz király elismerte az előadott nézetek helyes voltát, de az elismerés szerinte nem egyeznek a porosz kabinet politikájával — nem ismerhet el oly államot, mely még nem létezik. Ugy látszik, különösen Venczéről is beszéltek. A porosz király azon nézetét fejezte ki, hogy Ausztria annak átadására bele nem egyezne, még ha egész Európa tanácsolná is. Volt szó a dán kérdésről is, továbbá a kereskedelmi szerződésről, melyre nézve a porosz király nem tett ígéretet. A tulajdonképi német kérdés szóba sem jött; mert e részben a császár ismeri a porosz király tartózkodását a badeni találkozás óta.

— Olaszország királyja oct. 9-ikén visszaérkezett Turinba, s egy miniszteri tanácsban elnökölt.

— Az olasz és spanyol kabinet közti feszültség — a nápolyi konzulágok leváltására miatt — növekedő ingerültségbe kezd átmenni, a mit azonban a francia kormány közbenjárásával mielőbb elenyésztetend.

— A porosz hivatalos lap jelenti, hogy b. Schleinitz saját kérelmére a külügyminiszerstől fölmentetett, s helyébe állam- és külügyminiszternek gróf Bernstorff nevezetett, a ki eddig angliai követ volt Poroszország részéről.

— A görög trónöröklés kérdése jelenleg igen élénken foglalkoztatja a diplomatiát. Az eziránti alkudoásokban Poroszország is részt vett. Állítják, hogy ama látogatás alkalmával, melyet a bajor király Osztenben a porosz királynál tett, ezen ügy hosszosan tárgyalott; sőt némelyek még azt is erősítik, hogy erről Compiègneben is értekeztek. A porosz kabinet inkább pártolna egy oldenburgi herceget, a görög királyné testvérét, mint valamelyik orosz nagyherceget.

— A holland király f. hó 12-kén délután Compiègnebe érkezett; az ünnepélyek új sora veszi kezdetét, melyeknél Napoleon herceg és neje, valamint Matild hgnő is jelen lesznek. A király incognito megy Párisba, hol két nap mulat, s aztán visszatér Compiègnebe, hogy elbúcsúzzék. — A hollandi király elutazta után Ratazzi Napoleon császárnál fog tisztelegni, hogy ő felségével és a miniszterekkel tanácskozzék. Utazásának főczélja, hogy Ricasolit a császárral kibékítse.

— A nápolyi kereskedelmi kamara diszkarddal tiszteleg meg Cialdini tábornokot az ország közbátorsága érdekében tett szolgálatairért.

— Viktor Emánuel ő felsége elégtelenségét fejezte ki a bolognai nemzetörsg magatartása felett, s a törzs

kar, mely az asztalhoz volt meghívva, engedélyt kért, hogy a meghívást visszautasíthassa.

— A „Times“ igen rosztalja, hogy Orleans hűnek két és Joinville hűnek egyik fia az északamerikai kormány hadsergénéi szolgálatot vállalt. E belháboru, ugymond, minden európai nemzetet utálattal tölt el; ily esatátéren nem virit habér. Még szerencse, ha elkerülük a rágalmat; ha elesnek, nemtelen harcban esnek el; Franciaországban pedig népzsérűségeket nem öreghitük.

Ujabb. Kapy Ede ur Pestvármegye főispáni helytartója e hó 17-i éji vonattal érkezett Bécsből Pestre s az „István herceg“ vendéglőbe szállott. 11 órától kezdve két megyehuszárról álló szolgálatot teljesített ő maga szállása előtt. A „Korunk“ távirati sürgönye szerint az nap este nagy számú fiatalok csoportozott össze a főispáni helyettes ur szállása előtt, azonban katonaság jött közbe s hat lövéssel a tüntetést megakadályozta. Ez alkalommal több befogatás történt.

— A „P. Lloyd“ szerint folyó hó 15-én ismét miniszteri értekezlet volt Rainer főherceg elnöke alatt, melyben a tanácskozás tárgyát a magyar ügyek képezték.

— A „Parl. Korr.“ tudni akarja, hogy gr. Forgách ő Felsége magyar miniszterévé nevezetett ki.

— Az „Oest. Ztg.“ megczáfolja azon hirt, mintha a császár Corfuból hazajövele után Berlinbe szándékoznék.

— A „Milit. Ztg.“ szerint az ujonczozás folyó évi

februarius elsőjével az egész birodalom területén kezdett veendi az eddigi modorban. Az 1862-re kiállítandók száma mintegy 85 ezer.

— B. Bachot novemberben véglegesen Bécsbe várják.

— A „Wiener Ztg.“ e hó 17-i esti lapja szerint a császárné october végével elhagyja Corfut s Velenczében fog tartózkodni.

— A bourbonbandák győzelméről bir költöttnek bizonyult be. Ellenkezőleg a „Patrie“nak azt írják Calabriából, hogy Mitticának, a hirhedt rablónak, kit gunyvenen kecsketolvajnak is hívtak, bandája teljesen megsemmisített. Mitticat a galatroi nemzetőrség szadása Ferrari ur megölte. A rablócsoport megtámadt része kétségbeesetten harczolt, de meggyőzött és lekonczoltatott. A hirhedt Jose Borges bajtársai esetének e hirére odább állott.

— A „P. Ll.“ bécsi levelezője szerint Bécsben a bourbon—győzelmekről ilyen mondva csinált hivatalos hazugságokra már nem sokat adnak s a Rómából intézett szakadatlan kísérleteket a délolaszországi tartományok fellázítására, nem tekintik egyébnek oknélküli pénz- és vérpazarlásnál; semmi kilátás sem lehetvén többé a bourbonok visszahelyezésére.

— Varsóból távirják oct. 16-ról, hogy a Kosciuskó emlékére történt demonstratióban részt vett azon egyének, kik makacsul a templomban maradtak, éjjel ugyanott elfogattak; mely alkalommal azonban a szent-

hely iránti köteles tisztelet figyelemben tartatott. Sebesülések ez alkalommal sem történtek.

A „K. Közlöny“ magán táviratisürgönye*).

Pest oct. 19. d. n. 6 óra 35 percz,
Érkezett oct. 19. d. n. 9 óra 30 percz.

Arad város képviselő testülete és tisztviselői, mivel községi adókért egyénenkénti executioval fenyegettek, 18-án mindnyájan lemondottak. A „Lloyd írja“. Az ujonczozás egész Magyarországra bekövetkezik. Triestbe érkezett raguzai levelek szerint Montenegró és Szerbia közt titkos szövetség alakult.

* Intézkedünk, hogy ezenal minden nagyobb jelentőségű eseményről közvetlenül veendő távirati sürgönyök után értesíthessük t. olvasóinkat. Szerk.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről

October 19-ikén: Nemzeti kölesűn 80.10. 5% Metalliques 66.25. Bank-részvény 741.—. Hite-részvény 180.—. Váltó Londonra 137.40. Ezüst 137.25. Arany 6.54.

October 17-dikén: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyarországi 67.—. Erdélyi 64.75.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

H I R D E T É S E K.

HIVATALOS.

(334)

17. T. — 1861.

Hirdetmény.

(2—3)

A Kolozsmegyei törvényes derékszék által mind azok, kiknek a folyó 1861-dik év július 2-án elhalálozott gyerd-vásárhelyi földbirtokos Berenczei Antal hagyaték ellen követelésök van, felszólítanak, hogy ezen törvényes derékszék előtt igényeik bejelentése igazolása végett folyó év december 15-ik napjáig reggeli 9 órakor jelenjenek meg, vagy odáig kérvényeket írásban hagyaték per gondok h. ügyvéd Simon Elek úr ellen nyújtsák be, ellenkező esetben a hagyatékhoz, ha az a bejelentett követelések kifizetése által kimerítetik további igények csak annyiban leed, a mennyiben őket betáblázásnál fogva elsőbbségi jog illeti.

Kelt Kolozsmegye törvényes derékszék üléséből
Kolozsvárt, october 15-én 1861.

Kiadta Thót Samu
főjegyző.

(335)

17. T. — 1861.

Hirdetmény.

(2—3)

A Kolozsmegyei törvényes derékszék által közhírré tétetik, hogy Berenczei Antal gyerd-vásárhelyi földbirtokos folyó 1861-ik év július 2-án szülők és egyenes leszármazottak hátrahagyása nélkül meghalálozott; minthogy ezen bíróság előtt tudva nincs, vajjon és mily személyeket illet az elhaltak hagyatékához örökjog, ennél fogva mindazok, kik erre bármily jog czimből igényt támaszthatni vélnek, felszólítanak, hogy örökjogukat az alább kitett naptól számítandó hat hónap alatt ezen bíróságnál jelentsék s örökjog kimutatása mellett örökös nyilatkozatukat nyújtsák be; ellenkező esetben a hagyaték, melyre nézve az alatt t. Simon Elek úr h. ügyvéd hagyaték gondnokul rendeltetett, azokkal, kik örökösöknek nyilatkoztak, fog tárgyalatni, s nekik adatni, a hagyaték el nem foglalt része pedig, vagy ha örökösnek senki sem nyilatkozott volna, az egész hagyaték mint örökös nélküli a törvények értelmében fog kezeltni.

Kelt Kolozsmegye törvényes derékszék üléséből
Kolozsvárt, october 15-én 1861.

Kiadta Thót Samu
főjegyző.

(328)

Sz. 1183. 1861.

Hirdetmény.

(3—3)

A cs. kir. szab. ipar-kereskedelmi hitelintézetnek nevébe, szebeni jogtudor Zekeli Vilhelm mint képviselő által erre vonatkozólag tett folyamodása következtében Frank József gépészről 7450 osztrák forint követelésért, végrehajtásilag 1-foglat s elbecsült mintegy 194 darab kisebb, nagyobb nemű tűzőtő fcskendők, közülök némelyek két három sugáros, pénztári szekrények tölglyából vasborítékkal, valamint több szeszégetési készülékekhez tartozó alkatrészek, melyek részint az ugynevezett Goumaféle 120 számmal jelelt háznál, a „mészáros-utczába“, részint a Frankféle háznál 251 szám alatt a „háromtölglya-utczában“, más részt pedig a 305 számú az ugynevezett „kísi földön“ fekvő Vesztféle telken, Szebenbe vagynak letéve. Folyó october 25-n délelőtt 9 órára kitűzött határidő alkalmával, a v. telár azonnali lefizetése mellett a becsű áron alól is el fognak árvereztetni.

A városi és szék Tanácsból, Szebenben, sept. 20-kán 1861.

(332)

314.9007 — 1861.

Hirdetmény.

(3—3)

Alólirt királyi országos fenyítő intézeti Igazgatóság hivatalos irodájában folyó 1861-ik év Mindenszenthava 24-én reggeli 10 órakor 150 fegyenczű részére 1862-ik évi Január 1-én napjától Deczember utolsó napjáig szükségelendő élelmezés kiszolgáltatása felett nyilvános szóbeli árlejtés fog tartatni.

Mi is oly hozzáadással tétetik közhírré, hogy az árlejtéshez hozzá szólni akarók elegendő bánatpénzzel és a szükséges biztositókra vonatkozó oklevelekkel lássák el magokat, addig is az árlejtési feltételek alólirt igazgatóság hivatalos irodájában megtekinthetők lesznek.

Ugyan ez alkalommal írott ajánlatok is elfogadtatnak, melyek azonban a szóbeli árlejtés megkezdése előtt nyilvánosan az árverező biztomány által fel fognak bontatni s első ígért képpen az árlejtési jegyzőkönyvbe felvétni.

A hasonló ajánlatnak fokozatszerinti illetékes helyeggel s öt száztól bíratpénzzel, továbbá a nyilatkozó vezeték és kereszt nevével, valamint polgári állásának és lakása helyének megnevezésével kell ellátva és a fenn kitett napnak délelőtti 10 órájáig mint a mely időkor az árlejtés kezdetét veendi, ezen hivatalnál benyújtva kell lennie.

A nyilatkozmányoknak továbbá az ajánlatban étel és külön kenyér részlet szerinti számmal és betűkkel szükséges ellátniok s azon kijelentést is tartalmazniok, melyszerint nyilatkozó minden az árlejtés alapjául vett feltételeket világosan ösmeri s azoknak magát feltétlenül aláveti.

Az országos fenyítő intézeti igazgatósága.
Nagy Enyeden, october 4-kén, 1861.

(336)

Pályázat.

(2—3)

Nemes Kolozsmegye helyettes minőségben betöltött főorvosi állomása a megye képviselő biztósánya által választás után lévén véglegesen betöltendő; mindazok kik ezen 420 o. é. ft. évi járulékkal ellátott állomásra pályázni kívánnak, képzettségüket igazoló okmányokkal ellátott kérvényeiket folyó hó 1-én napjáig az 1-ik megye tisztviselőihoz beadni felhivatnak.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel. (Bel-farkasutca 74 sz.)

(331)

Sz 8160 1861

H i r d e t m é n y.

(2—3)

A cs. kir. pénzügy kerületi igazgatóságtól Kolozsvárt közhírré tétetik, hogy a fogyasztási adó felvételének joga, a bor-, must- és husfogyasztásról Egerbegy Thordavármegyében kebeleztet községében az 1862-ik katonai évre, a többet ígérőnek bérbe fog adatni.

Az e czálbólí árverés folyó év és hó 25-én délelőtt 10 órakor fog a fennit cs. kir. pénzügy kerületi igazgatóságnál megtartatni; melyre a 10 % bánatpénzzel ellátott bérleti kívánók e-zennel meghívának.

Az öszves kikiáltási ár részén 368 frt 98 kr o b.

A feltételek minden erdélyországi pénzügy kerületi igazgatóságnál, ugy szintén ezen hivataloknál Szatmáron, Debreczenben és Nagyváradon megtekinthetők.

A cs. kir. kerületi Pénzügy Igazgatóságtól
Kolozsvárt october 14-én 1861.

NEM HIVATALOS.

(336)

Van szerencsém a t. cz. közönségnek tudomására juttatni, miszerint a „Kolozsvári Közlöny“ idei september 28-ki számában hirdetett

Dittmár R. gyári lámpák

a legnagyobb választékban raktáramba megérkeztek, s meglepő jutányos áron kaphatók.

Hogy ezen lámpák csak is valódi Dittmár-féle készítmény, arról a t. cz. közönségnek kezeskedem és minden ez elleni állítást rágalmazásnak nyilvánítok.

CSAPÓ SÁNDOR.

(3—3)

(329)

P á l y á z a t.

A casino-vendéglői szakács állomása a közelgő új-évkor alkalmas egyén által betöltendő lévén, a vállalkozni kívánók utasítatnak, hogy magukat a kellő bizonyítványokkal Biró Lajos igazgatónál mielőbb jelentsék. — A választmány 1861 october 9-dikén tartott üléséből

Halmágyi Sándor, jegyző.

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésében Kolozsvárt megjelent s általa minden könyvtárusnál kapható;

MEDGYES LAJOS

EGYHÁZI BESZÉDEK.

Uj folyam II-dik kötet, vagy az öszses beszédek IV-dik kötete.

Ezen kötet 1858-ban a sajtó-hatóság által lefoglaltatván, csak most láthata napvilágot.

Ára 1 forint 60 krajczár osztrák értékben.

Országgyűlési törvényczikkelyek

1836. évi	:	:	:	:	80 kr.
1840. "	:	:	:	:	1 ft — "
1844. "	:	:	:	:	30 "
" "	:	:	:	:	80 "
" "	:	:	:	:	félvben — " 80 "

Magyar polgári magánjog

az 1848-dik évi törvényhozás és az országbirói tanácskozmány módosításai nyomán kézikönyvvül írta Ökröss Bálint. Ára 3 frt.

Nyomatott a B. C. U. Napoca.